

Wstęp

Integrację Unii Europejskiej analizować można jako stan i jako proces. Jako stan przyjmujemy osiągnięcie określonego etapu integracji, którym, przyjmując podejście B. Balassy, jest obecnie unia gospodarcza. Integracja rozumiana natomiast jako proces to ciągle zmiany ilościowe i jakościowe zachodzące na wielu płaszczyznach, z różnym natężeniem, w różnym tempie, czasie i miejscu. Zarówno same zmiany, jak i ich uwarunkowania, przyczyny i konsekwencje wymagają ciągłej obserwacji i analizy. Poza tym, ponieważ „Europejczycy już od dawna nie są jedynie obywatelami swoich miast, gmin czy państw, ale również obywatelami Unii Europejskiej” [Borchardt 2011], informowanie ich o prawie, strukturach, instytucjach i procesach integracyjnych jest nie tylko ważne, ale też konieczne. Sytuacja ta od początku funkcjonowania Wspólnot i Unii Europejskiej pozwala na publikowanie prac niejednokrotnie o podobnych tytułach (np. Integracja Unii Europejskiej, Unia Europejska, Prawo, Polityka spójności czy Finanse UE), lecz o innej treści, uwzględniającej obok nowych metod badawczych zachodzące przemiany i nowe aspekty integracji. Publikacje te, podobnie jak i wiele debat, objaśniają i oceniają przebytą drogę oraz przedstawiają nowe rozwiązania mające służyć rozwojowi i dalszej integracji Europy.

Publikacja pt. „**Unia Europejska 2014+**”, przygotowana z inicjatywy i w dużej części przez pracowników Katedry Europeistyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w ramach Centrum Doskonałości Jean Monnet, przedstawia najważniejsze elementy struktury Unii Europejskiej, zasady jej funkcjonowania, proces integracji obejmujący zarówno sferę społeczną, jak i gospodarczą oraz efekty osiągnięte po ponad 70 latach od powstania pierwszej Wspólnoty. Uwzględniono tu regulacje dotyczące bieżącego okresu finansowania 2014–2020 w zakresie najważniejszych obszarów polityki UE oraz jej struktury instytucjonalnej.

Opracowanie składa się z czterech części. Część pierwsza – **Organizacja i funkcjonowanie UE** – obok teoretycznych podstaw procesu integracji, przedstawia genezę i etapy integracji gospodarczej w Europie. Zawarte są tu również informacje o strukturze instytucjonalnej UE, procesach decyzyjnych oraz umożliwiającym wykonywanie zadań stojących przed Unią budżecie. Szczególną uwagę

zwrócono na skomplikowany system decyzyjny, wskazując na rolę poszczególnych instytucji w tworzeniu prawa. W rozdziale dotyczącym budżetu UE zawarto najnowsze informacje obejmujące bieżący okres finansowania 2014–2020.

W części drugiej – **Integracja gospodarcza w Unii Europejskiej** – scharakteryzowane zostały reguły funkcjonowania rynku wewnętrznego UE, tj. swobody przepływu towarów, świadczenia usług, przepływu pracowników, kapitału i płatności oraz związanych z tym regulacji dotyczących swobody świadczenia usług finansowych. Osiąganie korzyści z funkcjonowania wymienionych swobód wymaga prowadzenia otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, należąca do „niekwestionowanych kanonów gospodarki rynkowej” [Jurcewicz-Gomółka i Skoczny 2011]. Ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania wspólnego rynku jest jedną z 5 dziedzin, w których Unia ma wyłączne kompetencje, co podkreśla znaczenie polityki konkurencji UE przedstawionej w kolejnym rozdziale tej części opracowania.

Obok rynku wewnętrznego przedstawione zostały najnowsze regulacje dotyczące kolejnego etapu integracji, jakim jest unia gospodarcza i walutowa. Wiąże się ona z koordynacją polityki gospodarczej i fiskalnej państw członkowskich, wspólną polityką walutową oraz wspólną walutą – euro. W unii gospodarczej uczestniczy 28 państw członkowskich UE, a część z nich przyjęła wspólną walutę – euro, tworząc tzw. strefę euro. Podnoszone niekorzyści i problemy wynikające z członkostwa w UGiW nie zrażają kolejnych państw do podejmowania „ryzyka” uczestnictwa w tym etapie integracji. W styczniu 2015 r. do UGiW przystąpiło już dziewiętnaste państwo – Litwa.

Tę część podręcznika kończy rozdział pt. „Konkurencyjność gospodarki europejskiej” obrazujący efekt osiągniętego etapu integracji i działań UE w skali globalnej. Wyniki *Europe 2020 Competitiveness Report* pokazują, że w żadnym z 7 kryteriów rankingu (otoczenie biznesu, agenda cyfrowa, innowacyjna Europa, edukacja i szkolenia, rynek pracy i zatrudnienie, włączenie społeczne i zrównoważone środowisko) UE-27 w 2012 r. nie posiada przewagi nad kluczowymi gospodarkami światowymi. W tym kontekście niezbędne jest większe niż dotychczas zaangażowanie na poziomie instytucji unijnych i poszczególnych państw członkowskich na rzecz podnoszenia konkurencyjności gospodarczej UE.

Najbardziej zróżnicowana tematycznie jest kolejna część – **Działania Unii Europejskiej**. Przepisy prawa unijnego obejmują dzisiaj wszystkie sektory działalności, jednak nie w jednakowym zakresie. Zależy to od kompetencji, jakie posiada UE w określonej dziedzinie. Przedstawione w tej części sektory gospodarki należą do dziedzin, w stosunku do których UE dzieli kompetencje z państwami członkowskimi. W pierwszym rozdziale przedstawiona została wspólna polityka rolna (WPR) UE, będąca szczególną dziedziną ze względu na strategiczne znaczenie produkcji żywności i jednocześnie wrażliwość tego sektora na

warunki naturalne. Kolejną dziedziną jest polityka spójności, obejmująca obszar o największym spektrum działań. Fundusze strukturalne finansujące tę politykę wykorzystywane są m.in. do budowy infrastruktury, pomocy dla MŚP, ochrony środowiska czy rozwoju edukacji. Znaczenie WPR i polityki spójności podkreśla ich ponad 80-procentowy udział w budżecie UE. Zagadnienia dotyczące wydawania środków z funduszy europejskich zostały ukazane także w kolejnym rozdziale, prezentującym system wydatkowania środków w ramach polityki spójności w Polsce w latach 2014–2020.

Wspólne działania obejmują również, przedstawione w kolejnych rozdziałach: unijne wsparcie dla MŚP, ochronę konsumentów, politykę transportową, ochronę środowiska, politykę energetyczną, politykę naukowo-badawczą i współpracę w zakresie szkolnictwa wyższego w Unii Europejskiej oraz politykę społeczną. Nie są to wszystkie dziedziny gospodarcze i społeczne objęte wspólnymi działaniami; mają one jednak istotne znaczenie dla gospodarki UE i rozwoju jej państw członkowskich. Ostatni rozdział tej części opracowania przedstawia jeszcze inną płaszczyznę współpracy, jaką tworzy przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, niezbędna dla prawidłowego i efektywnego funkcjonowania Unii.

Część czwarta – **Unia Europejska na arenie międzynarodowej** – omawia trzy kierunki działania Unii poza jej granicami. Znaczenie UE w gospodarce globalnej podkreślone zostało poprzez omówienie polityki handlowej Unii, która tak samo, jak polityka konkurencji objęta jest wyłączną kompetencją Unii. Wszystkie regulacje tworzone na poziomie unijnym są efektem utworzenia w połowie 1968 r. unii celnej przez ówczesne państwa członkowskie.

Z kolei o znaczeniu polityki rozwojowej świadczy fakt, iż UE jest największym dostarczycielem pomocy rozwojowej na świecie. Sprawia to, że UE wywiera znaczący wpływ nie tylko na zakres i charakter pomocy, ale również na gospodarkę państw objętych pomocą, kreując przy tym pożądane zachowania w obszarze przestrzegania praw człowieka, demokracji i dobrych rządów.

Ramy instytucjonalne funkcjonowania UE na polu międzynarodowym tworzy, przedstawiona w ostatnim rozdziale, wspólna polityka zagraniczna Unii Europejskiej.

Każdy rozdział podręcznika rozpoczyna informacja wskazująca, jakie najważniejsze zagadnienia znajdują się w jego treści. Wszystkie rozdziały zawierają podsumowanie, pytania kontrolne oraz literaturę dla osób poszukujących szerszych informacji na dany temat. Informacje uzupełniające, ilustrujące przedstawiane zagadnienia umieszczone zostały, dla zachowania przejrzystości tekstu, w ramkach. Jednolity układ wszystkich rozdziałów pozwala na łatwiejsze odnalezienie poszukiwanych treści.

*Ewa Małuszyńska
Grzegorz Mazur*

Bibliografia

- Borchardt K-D., *ABC prawa Unii Europejskiej*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2011.
- Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach i miastach UE*, Urząd Publikacji UE, Luksemburg 2014.
- Jurcewicz-Gomółka A., Skoczny T., *Wspólne reguły konkurencji Unii Europejskiej*, [w:] *Prawo gospodarcze UE*, J. Barcz (red.), Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa 2011.